

KRIZOVÝ PLÁN – CO DĚLAT KDYŽ:

Všem osobám je v prostorách školy zakázáno užívat návykové látky - alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.

V RÁMCI PREVENCE SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ, JAKO JE ŠIKANA, DROGY, ALE I MENTÁLNÍ ANOREXIE, BULIMIE, SEBEVRAŽEDNÉ POKUSY ATD., JE POTŘEBA VĚNOVAT ZVÝŠENOU POZORNOST VŠEM ZMĚNÁM V CHOVÁNÍ I PROSPĚCHU, KTERÉ SE U JEDNOTLIVCE PŘÍP. V KOLEKTIVU VYSKYTNOU. PŘI JAKÉKOLIV ZMĚNĚ CHOVÁNÍ NEBO I PODEZŘENÍ JE VŽDY NUTNÉ:

- Pokus se týká jednotlivce, promluvit si s ním v bezpečném a chráněném prostředí a pokusit se zjistit příčinu změny
- O zjištěných poznacích informovat třídního učitele, příp. ředitele školy, metodika prevence, výchovného poradce
- Pokud se změna týká celého kolektivu, přenechat šetření na metodikovi prevence, který je proškolený v řešení sociálně patologických jevů
- Třídní učitel o zjištěném stavu informuje zákonné zástupce žáků a s ohledem na situaci buď individuálně nebo prostřednictvím mimořádné rodičovské schůzky, zákonným zástupcům nabídne pomoc při řešení a doporučí poradenské zařízení

Rodiče žáků jsou pravidelně informováni o prospěchu a chování svých dětí a mají možnost kdykoliv žádat vysvětlení a objasnění hodnocení nebo postupů řešení po kterémkoliv vyučujícím. Mají možnost se kdykoliv obrátit na ředitele školy žádat přešetření situace.

Pedagogové při podezření na zanedbání povinné péče o dítě, tělesné tresty, domácí násilí apod. upozorní zákonné zástupce. Pokud nedojde k pozitivní změně, hlásí situaci na odbor péče o dítě a policii.

Všichni zaměstnanci školy, žáci i rodiče jsou informováni kdo je:

Metodik prevence: Mgr. Marcela Hořínková

Výchovný poradce: Mgr. Blanka Holubářová, Mgr. Martina Večeřová

Kde jsou poradenská a jiná preventivní zařízení a jsou seznámeni s jejich činností.

KRIZOVÝ PLÁN

Postup školy při diagnostice a vyšetřování šikany

ŠIKANA

Škola je povinná řešit šikanu ve škole a na akcích pořádaných školou, mimo školu je to věc policie a rodičů.

Učitel je svědkem šikany – brutálního násilí

1. **Překonání šoku!**
2. **Bezprostřední záchrana oběti! Odvést oběť okamžitě ze třídy!**
3. **Ihned se vrátit zpět do třídy nebo do ní poslat jiného pedagoga**, příp. pověřit dozorem něhoto ze žáků (zabránění domluvě agresorů na křivé skupinové výpovědi)! **Zalarmovat další pedagogy** a domluvit se na spolupráci při vyšetřování – i za cenu přerušení výuky!
4. **Pokračovat v pomoci a podpoře oběti** (dát oběti napít, zajistit lékařské vyšetření)! Po návratu od lékaře **nepouštět oběť zpět do třídy**.
5. **Kontaktovat rodiče oběti** – při rozhovoru s rodiči se vyvarovat slovu šikana, lépe je používat trápené nebo ubližované dítě. Hovořit s nimi „na rovinu“, ujistit je, že se konflikt řeší. Dohodnout se s rodiči, jakým způsobem bude **zajištěna bezpečnost dítěte** (nejlépe nechat doma).
6. **Případně (dle závažnosti) ohlásit celou věc policii.**
7. Následuje vlastní vyšetřování.

Učitel se o šikaně od někoho dozví

OVĚŘENÍ SITUACE

1. **Kontaktovat rodiče** – zavolat rodičům (ne v přítomnosti dítěte!!), při rozhovoru s rodiči nemluvit o šikaně, pouze si ověřit signály (pomočování, zvraty v chování, noční děsy, poškozené věci, změny v chování, zhoršení prospěchu, vyhýbání se tělocviku – modřiny apod.). Upozornit, že se o tom dítě nemá dozvědět (aby se to nedoneslo do třídy). Vyžádat souhlas rodičů k vyšetřování, zdůraznit zájem na bezpečí dítěte.
2. **Podepsat souhlas k vyšetřování.**
3. **Najít kolegy** (max. 3), kteří budou spolupracovat na šetření. Třídní učitel může spolupracovat, ale nesmí být hlavním vyšetřovatelem.
4. **Nalezení vhodných informátorů.** Obezřetně promluvit s vhodnými spolužáky tak, aby se to nedoneslo třídě.
5. **Nalezení vhodných svědků.**
6. Promluvit s více informátory, případně je požádat, zda-li by to mohli dosvědčit.
Nenaléhat!

VYŠETŘOVÁNÍ

- Upozornit na provádění zápisu
- Netlačit, nechat je říct to, co chtějí
- Mít při vyšetřování třetí osobu proti obvinění ze strany rodičů
- Pokračuje pomoc a podpora oběti

ROZHOVOR SE SVĚDKY

Svědky vyslechnout postupně, pokud se rozcházejí ve výpovědi je možná konfrontace všech svědků, navodit atmosféru podpory a povzbuzení, že jejich spolupráce nebude prozrazena a je zajištěna jejich bezpečnost, vše si zapisovat.

ROZHOVOR S AGRESORY

Agresor se po rozhovoru nesmí vrátit zpět do třídy!

1. **zahřívací předkolo** – sednout si proti agresorovi, říct mu to „natvrdo“, chtít vědět, co všechno dělal, upozornit na zapisování, potom mlčet!
2. **monolog** – narušit mu jeho prostor, dívat se do očí, nepovzbuzovat, jen si vše zapisovat, počkat až domluví
3. **dialog** – doplňující otázky – klást otázky tak, aby se zapletl do vlastních lží, stupňovat citové napětí, nabídnout polehčující okolnosti v případě přiznání se, nechat si od něj podepsat zápis, pokud nepodepíše, oznámit mu, že budou informováni rodiče. Zopakovat se všemi agresory. Každého po rozhovoru odvést do jiné třídy.
4. **konfrontace** – všem agresorům naráz oznámit jak kdo z nich vypovídal, začnou se mezi sebou dohadovat a pomlouvat

Zajistit ochranu oběti – nechat ji bezpečně odejít ze školy (informovat rodiče) nebo zajistit její ochranu! Agresorům oznámit, jak budou postiženi v případě, že oběť znovu napadnou (např. při jakémkoli náznaku šikanování bude případ nahlášen policii). Zdůraznit, že k jejich snaze napravit situaci bude přihlédnuto při jednání výchovné komise (stanovení trestu).

ROZHOVOR S OBĚTÍ

Rozhovor provést na místě, které je bezpečné, sedět vedle sebe jako partneři, bez třetí osoby. Bez nátlaku! Zeptat se, jak se mu daří, co se děje doma..., mluvit o pocitech – „Mám pocit, že se ve třídě necítíš dobře, chceš mi o tom něco říct?“ apod. Sdílet oběti možnosti řešení a nechat oběť vybrat – metoda usmíření, metoda vnějšího nátlaku.

METODA USMÍŘENÍ

Provádí se především **u počátečních stadií šikany a vykazuje-li agresor ochotu své chování změnit.** Metodě usmíření předchází:

- rozhovor s informátory a oběťmi, nalezení vhodných svědků, rozhovory se svědky
- rozhovor s obětí
- rozhovor s agresory (v případě, že se ukáže, že agresor není ochoten ke změně, následuje metoda vnějšího nátlaku)

Společné setkání a hledání nápravy: hovořit se třídou v komunitním kruhu (včetně třídního učitele), sezení neprotahovat, opakovat si 1x14dní, max.20min, omluva a usmíření agresory a oběti, předkládání návrhů pro nápravu.

Vhodné otázky:

- Co si myslíte, že není v téhle třídě v pořádku?
- Co byste mohli udělat, aby se to příště nestalo?
- Kdo si myslí, že by byl schopen XY bránit? (ochránce dát do roviny oficiality, má povinnost ubližování ohlásit)

Provést max. 4 sezení, při posledním položit otázku, jestli si myslí, že je problém vyřešen.

METODA VNĚJŠÍHO NÁTĹAKU

Provádí se u pokročilejších forem šikany.

1. **Vytvořit výchovnou komisi:** vyšetřovatel
třídní učitel (učitelé) – TU oběti, TU agresora
metodik prevence
ředitel (zástupce)
případně nezávislá osoba

Před zasedáním **nejednat** s rodiči agresora/ů!

2. Celá komise se sejde předem a domluví se, jaké budou asi tresty.
1. Agresoři chodí před komisi a znovu vypovídají, sdělit, že komise rozhodne až vyslechne všechny účastníky
2. Porada komise na trestech. (trestat intenzivně, ale mít kam stupňovat)
3. Zavolat agresory a oznámit jim tresty.
4. Oznámit potrestání před celou třídou za přítomnosti celé komise!!! (agresoři si stoupnou u dveří a vyslechnou si rozsudek) **Bez obětí!!!!**
5. Následuje **komunitní kruh** s třídním učitelem. Při prvním sezení bez obětí!!!
6. Pozvat rodiče agresorů i obětí. **Ne najednou!!!!**

rodiče oběti: informovat, jak bylo zajištěno zdraví jejich dítěte a sdělit, jak byli agresoři potrestáni, doporučit centra, kde jim mohou dále pomoci, nabídnout spolupráci a sledování situace ve třídě

rodiče agresora: rodiče agresorů informovat každého zvlášť, sdělit jim, jak byli potrestáni jejich děti, upozornit je na to, že je to závislé chování (přenáší se do vztahů nejenom mezi vrstevníky ve třídě, ale i do budoucích partnerských vztahů).

VŠE MÍT SEPSANÉ A NECHAT SI PODEPSAT!!!

KRIZOVÝ PLÁN

Postup školy při užití tabákového výrobku žákem

TABÁKOVÉ VÝROBKY

Ve vnitřních i vnějších prostorách školy je kouření zakázáno grafickou značkou zákazu kouření.

1. Při přistižení žáka je primárně nutné mu zabránit v další konzumaci.
2. Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit.
3. Pedagogický pracovník o události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka (odkud a od koho)
Záznam založí školní metodik prevence do své agendy.
4. Třídní učitel informuje zákonného zástupce o porušení zákazu kouření.
5. Při opakování vyrozumí škola orgán- sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností.

KRIZOVÝ PLÁN

Postup školy při podezření na požití alkoholu žákem

ALKOHOL

Nález alkoholu ve škole

Nalezený alkohol v prostorách školy:

1. Nepodrobuje se žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury
2. Oznámení vedení školy
3. Uložení u vedení školy pro případ důkazu
4. Provede se stručný záznam (třídní učitel, metodik prevence - **datum, čas a místo zajištění alkoholu, příp. se uvede jméno svědka.**

Zadržení alkoholu u žáka:

1. Nepodrobuje se žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.
2. Oznámí vedení školy a uložení alkoholu u vedení školy.
3. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
4. V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči, volá lékařskou službu první pomoci.
5. Provede se záznam s vyjádřením žáka (pokud toto jeho stav dovoluje). Záznam obsahuje/datum, místo, čas, jméno žáka- podpis žáka, v případě, že odmítne, uvede pracovník školy tuto skutečnost do zápisu, záznam obsahuje minimálně 2 účastníky z řad pedagogů jako svědků.
Záznam se uloží do agendy metodika prevence
6. Vyrozumění zákonného zástupce, v případě opakování – oznámení na soc.- právní odbor
7. V případě, že alkohol obsahuje i jiné příměsi, předat tekutinu přivolanému lékaři
8. Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem.
9. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.

KRIZOVÝ PLÁN

Postup školy při výskytu podezřelé látky a při podezření na užití omamné látky žákem

OMAMNÉ LÁTKY

Při nálezu neznámé látky

1. MOŽNOST

- a) zajistí-li pedagog podezřelou látku a je podezření, že se jedná o drogu či jinou škodlivou látku, v **přítomnosti dalšího člena pedagogického sboru uloží tuto látku do obálky**.
- b) Na obálku napíše **datum, čas a místo zajištění látky, příp. komu byla odebrána, podepíše se a uvede jméno svědka**. Obálku přelepí, opatří razítkem školy a uschová ji do školního trezoru.
- c) Poté je nutno bezodkladně **vyrozumět policii**. Identifikaci provede vždy policie, nikoli zaměstnanec školy. Při převzetí neznámé látky policistou si škola nechá tuto skutečnost **písemně potvrdit**.
- d) Pokud je zajištěna podezřelá látka u dítěte, které jeví známky otravy, předá se látka stejným způsobem uložena přivolanému lékaři.

2. MOŽNOST

- a) pedagog neznámou látku **ponechá na místě nálezu**
- b) bezodkladně **zavolá policii**
- c) do příjezdu policie **zajistí dohled** na místě nálezu, příp. zadrží žáka, u něhož byl nález učiněn.

Při ohrožení zdraví žáka

V případě ohrožení zdraví žáka v důsledku podezření na požití omamné látky se postupuje tak, jako když žák přijde do školy s horečkou.

- a) dítě jevící příznaky užití omamné látky **je odvedeno ze třídy** do místnosti, kde zůstane po dobu, než si pro něj přijdou rodiče nebo lékařská služba. Pedagog zajistí nad dítětem **dohled dospělé osoby**.
- b) Škola **bezodkladně informuje rodiče** žáka nebo jeho zákonné zástupce o bližší nespecifikovaných zdravotních potížích žáka, rodiče jsou vyzváni k tomu, aby si dítě co nejdříve vyzvedli ze školy, neboť je nutné lékařské vyšetření.

Rodič si přijde do školy pro žáka

- Je seznámen se zdravotními potížemi
- Po užití stimulačních či kanabinoidních látek (jsou např. rozšířené zornice), škola apeluje na rodiče, aby s dítětem navštívil lékaře.
- Pedagog odkáže rodiče na odborníky na specializovaných pracovištích (PPP apod.)

Rodič si do školy pro dítě nepřijde

Škola přehodnotí zdravotní stav žáka, pracovník školy **zavolá lékařskou službu** (může jít o předávkování návykovou látkou) nebo **zajistí převoz k lékaři s doprovodem dospělé osoby**. Rodič je o postupu školy předem informován.

- c) škola **vyhotoví zápis** průběhu celého případu a stanoví postup, jak zamezit případnému výskytu žáka pod vlivem omamné látky nebo výskytu podezřelé látky ve škole.
1. *Ve **školním řádu** je uveden zákaz nošení, držení, distribuce a zneužívání návykových látek v areálu školy včetně sankcí, které z porušení vyplývají.*
  2. *Proběhne **třídní schůzka rodičů**, seznámení s účinky a příznaky užití návykových látek, jak se škola k případu postaví, jak bude pracovat s rizikovou třídou v preventivní oblasti, rodiče jsou vybídnuti ke spolupráci při výskytu sociálně nežádoucího chování, jsou seznámeni s náplní práce a konzultačními hodinami metodika prevence a výchovného poradce. Jsou dále seznámeni s tím, že dítě pod vlivem návykové látky ve škole porušuje vnitřní řád školy.*
  3. *Žák, který prokazatelně zneužíval omamnou látku v areálu školy a tím porušil řád školy, bude **kázeňsky potrestán** dle školního řádu.*
  4. *Škola **pozve nejrychlejší cestou rodiče žáka** k jednání se školou. Rodiče jsou seznámeni se všemi skutečnostmi případu, porušením řádu školy, návrhem výchovného opatření, který schválila a doporučila pedagogická rada. Škola **doporučí** rodičům žáka **specializovanou pomoc odborníků**, škola **vyhotoví dva zápisy z jednání**, jeden obdrží rodiče žáka, druhý zůstane uložen ve škole. Škola nabídne rodičům pomoc – monitorování, pravidelné schůzky R + TU, ŠMP, VP.*
  5. ***Žáci jsou obecnou formou seznámeni s případem** a jsou upozorněni na závažnost držení, přechovávání a užívání návykové látky a to nejen v areálu školy.*
  6. ***Třída**, v níž se problém objevil, **bude monitorována**.*
- d) Škola informuje sociální odbor v případě, že žák je prokazatelně ovlivněn drogou (i alkoholem) nebo je v akutním ohrožení zdraví po požití drogy, tj. při nebezpečí předávkování a trvalého zdravotního poškození včetně vzniku návyku a bezprostředním ohrožení života nebo po průkazném zjištění zneužívání návykových látek ve škole.

Při podezření, že žák zneužívá návykové látky (časná intervence)

Metodik prevence, výchovný poradce, třídní učitel, pověřený pracovník:

- a) provede **diskrétní šetření** – zjistí citlivě co nejvíce informací (od spolužáků, rodičů, z poradny apod.
- b) provede **pohovor s dítětem** – podle vztahu pracovníku s dítětem buď osobně nebo za přítomnosti jiného učitele, nebo jiné osoby (psychologa, sociálního kurátora, pracovníka oddělení pro dítě, kontaktního centra apod.). doporučí mu rozhovor s odborníkem (Linka důvěry, PPP, zdravotní zařízení, apod.)

Po důvodném podezření:

- c) citlivě **informuje rodiče** (zákonné zástupce) a upozorní je na další postup školy v případě akutního ohrožení zdraví po požití drogy – nebezpečí z předávkování a trvalého zdravotního poškození, včetně vzniku návyku hraničí s bezprostředním ohrožení života
- d) v případě negativní reakce rodičů na sdělené skutečnosti a v případě, že rodiče nezařídí pro žáka další péči, uvědomí škola sociální odbor
- e) pokud není v silách školy společně s rodiči problém vyřešit, doporučí další odbornou pomoc

KRIZOVÝ PLÁN

Postup školy při šetření zneužívání návykových látek nebo páchání trestné činnosti, plnění oznamovací povinnosti

ŠETŘENÍ A VÝSLECH POLICIÍ

Vstup policie do školy

Zaměstnanci školy se snaží o maximálně dobrou spolupráci, vzájemný respekt a vstřícnost.

1. **policista je povinen prokázat se**
2. v případě pochybností o totožnosti policisty si zaměstnanec školy ověří totožnost telefonickým dotazem na pracoviště policie
3. ředitel nebo jeho zástupce se **seznámí s předmětem policejního úkonu a důvodů, jež k němu vedou**

Předvolání a předvedení žáka, podání vysvětlení a výslech

Policie může vyžadovat podání vysvětlení, provádět výslech, předvolat nebo předvést žáka mimo školu. Výslech se provádí zpravidla policisty v občanském oděvu, převezení za použití civilního vozidla.

1. Škola zajistí **dohled dospělou osobou** po celou dobu služebního zákroku i služebního úkonu a to i v případě, že je proveden ve škole. **Písemně je zaznamenáno číslo policisty, jméno převáženého dítěte a datum.** Po ukončení procesu je žák předán zpět do školy nebo je předán zákonnému zástupci.
2. **Vyrozumění rodičů** provádí policista **předem**

Policista může úkon provést i v případě, že vyrozumění rodiče nelze zajistit a provedení úkonu nelze odložit. V případě, že by vyrozuměním rodičů bylo mařeno vyšetřování, vyrozumí škola zákonného zástupce bezprostředně po souhlasu policie. Podle zákona mohou být mladiství vyslýcháni i bez účasti osob vykonávajících dohled nad nezletilými.

3. Na požádání policie ředitel školy **poskytne vhodnou místnost** k šetření žáka ve škole, zajistí také **pedagogický dozor.**

Osoby přibrané k výslechu (dozor) mohou navrhnout odložení úkonu na pozdější dobu a v průběhu provádění takového úkonu navrhnout jeho přerušování nebo ukončení, pokud by provedení úkonu nebo pokračování v něm mělo nepříznivý vliv na psychický stav vyslýchané osoby.

Pro děti a mládež platí v plné míře **presumpce nevinny.**

OZNAMOVÁNÍ TRESTNÉ ČINNOSTI

7. V případě, že je zaměstnanec školy svědkem trestné činnosti nebo se o ní dozví, **ohlásí to řediteli školy.** Je proveden **písemný zápis.**
8. škola celou záležitost **oznámí Policii ČR.**

Trestnou činností se rozumí užívání omamných látek, gamblerství, šikana, týrání, vraždy, loupeže, pohlavní zneužívání, znásilnění, majetková trestná činnost, dále vystavení šikaně či týrání, příp. jinému nežádoucímu zacházení ve škole i mimo školu.

KRIZOVÝ PLÁN

Postup školy při krádeži a vandalismu

Krádeže, vandalismus

Krádeže, zejména mobilních telefonů, a ničení školního majetku, jsou nejčastějšími formami protiprávního jednání, se kterými se lze v prostředí škol setkat.

Jak postupovat preventivně proti krádežím

Krádeže jsou protiprávním jednáním a jakmile se škola o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, nebo doporučí poškozenému (jeho zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil.

Nošení cenných věcí (zejména věcí malých rozměrů) do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení. Škola žákům doporučuje cenné věci, které nesouvisí s vyučováním a vzděláváním do školy nenosit, případně je mohou odkládat na místa k tomu určená, např. u třídního učitele.

Pedagogové vedou žáky k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, byli všímaví vůči svému okolí a v případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem

O události pořídít záznam na základě výpovědi poškozeného. Věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR), nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost. V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byl-li pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.

Jak postupovat preventivně proti vandalismu

Každý je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti. V poučeních o bezpečnosti a ochraně zdraví je třeba se problematice vzniklých škod věnovat a žáky opakovaně upozorňovat na jednání, které k poškození majetku vede a jak se takovému jednání vyhnout.

Jak postupovat při vzniku škody

Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka. V případě, že viníka škola zná, bude na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody. V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

KRIZOVÝ PLÁN

NETOLISMUS

Jak postupovat	<p>V každém případě je základem prevence kvalifikované pozorování pedagoga, které může poukázat na více typů rizikového chování. Unavenost, nervozita, náhlé změny v chování, zhoršení prospěchu atd., to vše může učiteli napovědět, že žák prochází nějakou změnou, která nemusí být v pořádku. Zásadní je tedy být citlivý na podobné signály, dokázat nezaujatě pozorovat a hlavně signály nepřehlížet a nebagatelizovat. Potvrzení, že je rizikové chování mezi dětmi běžné, tedy že se stává normou, vede jen k rozvíjení a prohlubování problému.</p> <p>V praxi se stává, že rodiče či zákonní zástupci žáka nepovažují nelátkové závislostní chování dítěte za závažné. V tom případě může pedagog mj. seznámit rodiče/zákonné zástupce seznámit s tímto materiálem. Měl by je rovněž informovat o rizicích, které se s netolismem pojí.</p>
Možnosti a limity pedagoga	<p>Hlavními úkoly každého pedagoga je vzdělávat a vychovávat. Provádět úspěšné intervence týkající se problematiky netolismu nespadá do jeho kompetencí. V této oblasti musí být pedagog především dobrý a citlivý pozorovatel, který si všímá varovných a nežádoucích změn v chování svých žáků. Podobně jako u většiny typů rizikového chování si můžete všimnout:</p> <ul style="list-style-type: none"> • narušení vztahů • zhoršení prospěchu (žákovi nezbyvá čas na učení) • unavenosti (hraje dlouho do noci) • ztráty kamarádů (vymění je za ty virtuální) • zvýšené agresivity (spojené především s nemožností být on-line) <p>Učitel by měl dokázat vzbudit důvěru a nabídnout adekvátní pomoc. Tou může být především zprostředkování kontaktů na odborná zařízení (sít' takových kontaktů si můžete vytvořit na základě kapitoly „Sít' partnerů...“) a podpora žáka při řešení obtížných situací, které mu jeho rizikové chování přináší. Nutná je vždy spolupráce s kolegy,</p>

	vedením a především rodiči/zákonnými zástupci žáka.
V jakém případě vyrozumět Policii ČR / OSPOD	Legislativní rámec vztahující se konkrétně k netolismu neexistuje. Stejně tak není netolismus definován v rámci Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN10). Vyrozumění se tedy vztahuje spíše k obecným pravidlům zajištění bezpečí a zdravého vývoje žáka ve škole. V každém případě se dá důrazně doporučit kontaktovat rodiče/zákonné zástupce žáka.
Doporučené odkazy, literatura	<ul style="list-style-type: none"> • http://www.saferinternet.cz/ • http://www.e-bezpeci.cz/ • http://www.nebudobet.cz/ • www.poradenskecentrum.cz/pocitacova-zavislost.php • NEŠPOR, K. <i>Návykové chování a závislost</i>. 3. aktualizované vyd. Praha: Portál, 2007. 176 s. ISBN 978-80-7367-267-6. • ŠMAHEL, D. <i>Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi</i>. 1. vyd. Praha: Triton, 2003. 158 s. ISBN 80-7254-360-1. • KOPECKÝ, K. <i>Moderní trendy v elektronické komunikaci</i>. 1. vyd. Olomouc: HANEX, 2007. 100 s. ISBN 978-80-85783-78-0. • JIROVSKÝ, V. <i>Kybernetická kriminalita</i>. 1. vyd. Praha: Grada, 2007. 284 s. ISBN 978-80-247-1561-9. • KOPECKÝ, K. – KREJČÍ, V. <i>Rizika virtuální komunikace</i> [online]. 2010. Dostupné z WWW: <http://www.prvok.upol.cz/index.php/ke-staeni/cat_view/20_studijni-materialy-studie-apod>. • BEZPEČNÝ INTERNET. <i>Rady pro vaši bezpečnost na internetu</i> [online]. 2010. Dostupné z: <http://www.bezpecnyinternet.cz>. • GROHOL, J. M. <i>Internet addiction guide</i> [online]. 2005. Dostupné z WWW: <http://psychcentral.com/netaddiction>.

KRIZOVÝ PLÁN

SEBEPOŠKOZOVÁNÍ

Jak postupovat	<p>Doporučovaný postup:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Posoudit aktuální riziko závažného sebepoškození a v případě jeho přítomnosti odeslat dítě, event. i proti vůli rodičů, do spádového psychiatrického zařízení • Kontaktovat rodinu, systematická dlouhodobá spolupráce s rodinou
-----------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Předat dítě školnímu psychologovi. Pokud škola nedisponuje školním psychologem, lze samozřejmě využít služeb psychologa pedagogicko-psychologické poradny. • Motivovat dítě a rodinu k návštěvě specialisty – krizové centrum, psychologická/psychiatrická ambulance • Stanovit jasně hranice a pravidla na půdě školy • Ideální přístup je takový, ve kterém je SP tolerováno, ale vede ke konkrétním důsledkům – například lze zavést pravidlo, že žák může za učitelem přijít kdykoliv, když pociťuje nutkání poškodit se, ale učitel se mu nebude věnovat, pokud se poškodí (za podmínky, že jiný dospělý, učitel či rodič zvládne akutní situaci s eventuálním ošetřením či zabráněním dalším následkům). <p>Nevhodný postup:</p> <ul style="list-style-type: none"> • snaha okamžitě odstranit sebepoškozující chování • sankce a ignorace
<p>Možnosti a limity pedagoga</p>	<p>Pedagog může v některých případech být nejdůležitějším dospělým motivujícím dítě ke změně, resp. vyhledání odborné pomoci. Na druhou stranu bez spolupráce s rodinou je jeho kompetence (ale i odpovědnost) limitovaná.</p> <p>Poškozující se dítě/mladistvý představuje velkou zátěž na toleranci odpovědného dospělého a rizikový faktor vzniku burn-out syndromu a dalších psychických potíží – učitel zainteresovaný v problému poškozujícího se žáka potřebuje účinné metody prevence vyhoření, podporu nadřízeného a v ideálním případě supervizi u certifikovaného supervizora.</p>
<p>V jakém případě vyrozumět Policii ČR / OSPOD</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ohlašovací povinnost se netýká přímo sebepoškozování, ale doprovodných problémů často SP doprovázejících – šikany, sexuálního zneužívání, zanedbávání péče, týrání dítěte (syndrom CAN) atd. – viz další kapitoly • Povinnosti hlášení podléhá navádění dětí k sebepoškození/sebevraždě (skupina poškozujících se, kyberšikana). • V případě přímého rizika vážného zranění nebo smrti následkem sebepoškození je namístě okamžitá, i nedobrovolná <i>hospitalizace na psychiatrii</i> – při odmítání hospitalizace bývá nutná asistence Policie ČR.
<p>Doporučená literatura, odkazy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Platznerová – Sebepoškozování, Galén 2009 – pro lékaře, ale obsahuje množství informací přínosných pro pedagogy: http://www.galen.cz/idistrik/vydav/?module=katalog&page[book]=3994 • Kriegelová – Záměrné sebepoškozování, Grada 2008 – pro psychology, ale obsahuje množství informací přínosných pro pedagogy: http://www.grada.cz/zamerne-sebeposkozovani-v-detstvi-a-adolescenci_4985/kniha/katalog/ • Materiál MZ ČR pro poškozující se děti a jejich rodiče: http://www.program-pz.cz/sites/default/files/Pro%C4%8D_ubli%C5%BEuju_s%C3%A1m_sob%C4

[%9B_0.pdf](#)

- Zahraniční zdroje: <http://www.selfharm.net/> nebo <http://www.harmless.org.uk/>

KRIZOVÝ PLÁN

Rizikové sexuální chování

<p>Jak postupovat</p>	<p>Doporučené postupy a metody prevence z hlediska pedagoga: Zjištění sociálního klimatu ve třídě (buď použitím odborných metod k tomu určených, jako sociometrie, interaktivní programy a programy na rozvoj sociálních kompetencí, nebo v případě zkušeného pedagoga stačí i obyčejné pozorování a všímání si změn sociálního klimatu ve třídě) – popis, včasná intervence, besedy aj.</p> <p>Nevhodné postupy: Zastrašování; multimediální akce a kampaně; sportovní akce jsou užitečné a podpůrné, ale nezařazují se do specifických programů.</p> <p>Základní strategií zůstává, že je potřeba brát každé sdělení dítěte vážně.</p> <p>Učitel si může všimnout v chování dítěte čehokoliv, co mu přijde nápadné, zvláštní (vodítkem může být obsah úvodní části textu), nebo dítě může pedagoga samo vyhledat. Pokud to v učiteli vyvolává určité a oprávněné obavy nebo si s tím neví rady, chybějí mu informace a podobně, určitě je namístě poradit se s odborníkem (třídní učitel, školní metodik prevence, výchovný poradce, školní nebo klinický psycholog). Učitel má také vědět, jestli jde o osobu s patřičným vzděláním a profesními zkušenostmi z dané oblasti.</p> <p>Učitel si může všimnout i tělesných změn u dítěte (např. při vývoji sekundárních pohlavních znaků) viditelných pouhým okem. Pokud by v této oblasti učitel shledal něco podezřelého nebo něco, co se mu zdá mimo normu (např. nápadně ženský tvar prsou u kluka, nadměrné ochlupení v obličeji nebo na rukou u holky, nápadně nezmutovaný nebo částečně zmutovaný hlas u dospívajícího chlapce, nápadné a časté drbání se nebo sahání si do oblasti rozkroku i přes oděv), měl by na to upozornit rodiče a nabídnout jim návštěvu odborníka (pediatr, sexuolog, u adolescentů pak ve spolupráci se samotným dítětem to může být i gynekolog, androlog či urolog). Pedagog by si měl být vědom, že je potřeba brát vážně každé sdělení dítěte, a nepodceňovat je. Učiteli rovněž nepřísluší posuzovat pravdivost oznámení či tvrzení dítěte. To přísluší až soudu, resp. soudnímu znalci.</p>
<p>Možnosti a limity pedagoga</p>	<p>Školy a další výchovné ústavy by měly být zodpovědné za doplňující vzdělávání svých pedagogů, školních psychologů či metodiků primární prevence (zajišťují např. NÚV nebo VISK). V každé škole nebo instituci, která pracuje s mladými lidmi, by měla být kompetentní osoba, která je s tématem seznámena jak teoreticky, tak</p>

	<p>prakticky (měla by být vybavena patřičnými dovednostmi, jak se v kritických fázích zachovat). Aby pedagog nebo psycholog uměl adekvátně zareagovat, musí se sám v daném tématu dobře orientovat a měl by mít v záloze někoho, na koho se může obrátit a s kým může dané téma ještě odborně konzultovat.</p>
<p>V jakém případě vyrozumět Policii ČR / OSPOD</p>	<p>Dospělý je povinen chránit a prosazovat nejlepší zájem dítěte. Zjištěné násilí páchané na dítěti (i sexuální) je povinen ohlásit Orgánům sociálně-právní ochrany dítěte (OSPOD) nebo na Policii ČR. Další možnost, jak anonymně ohlásit zjištěné násilí na dětech, nabízejí internetové stránky http://www.protikorupcni-linka.cz/cs/Obecna-temata/Nasili-na-detech/.</p>
<p>Doporučené odkazy, literatura</p>	<p>Literatura:</p> <p>BENTOVIM, A.: <i>Týrání a sexuální zneužívání v rodinách</i>. Grada, 1998. ČEPICKÝ, P.: <i>Úvod do antikoncepce pro lékaře gynekology</i>. Levret, 2002. FIFKOVÁ, H.; WEISS, P.; PROCHÁZKA, I.: <i>Transsexualita</i>. Grada, 2002. CHMELÍK, J. a kol.: <i>Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita</i>. Portál, 2003. KRACÍK, J.: <i>Sexuální výchova postižené mládeže: skripta pro posluchače Pedagogické fakulty UK</i>. Karolinum, 1992. KUŽELOVÁ, M.: <i>Co by měla sestra vědět o antikoncepci</i>. Levret, 2005. LUKŠÍK, I.; SUPEKOVÁ, M.: <i>Sexualita a rodovost v sociálních a výchovných súvislostiach</i>. Humanitas, 2003. MILFAIT, R.: <i>Komerční sexualizované násilí na dětech</i>. Portál, 2008. RAŠKOVÁ, M.: <i>Připravenost učitele k sexuální výchově v kontextu pedagogické teorie a praxe v české primární škole</i>. Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. WEISS, P.; ZVĚŘINA, J.: <i>Sexuální chování obyvatel ČR. Situace a trendy</i>. Portál, 2001. WEISS, P.: <i>Sexuální deviace</i>. Portál, 2002. WEISS, P.: <i>Sexuální zneužívání dětí</i>. Grada, 2005. WEISS, P. a kol.: <i>Sexuologie</i>. Grada, 2010. JEDLIČKA, J.; STUPKA, J.; CHMELOVÁ, B.: <i>Příručka HIV poradenství</i>. SZÚ, 2007.</p> <p>Sborníky odborných konferencí:</p> <p><i>Ženy a drogy</i>. Praha 15.–16. dubna 2009 (vydalo Občanské sdružení SANANIM) <i>Mladiství a drogy</i>. Praha 20.–21. dubna 2010 (vydalo Občanské sdružení SANANIM) <i>Sexualita a drogy</i>. Praha 21. března – 1. dubna 2011 (vydalo Občanské sdružení SANANIM) <i>K realizaci sexuální výchovy v základní škole: sborník příspěvků z pracovního semináře</i> (Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik v Opavě, Ústav pedagogických a psychologických věd, 2011) <i>Sexualita mentálně postižených: sborník materiálů z celostátní konference</i> (Orfeus, Centrum denních služeb, 2004) Mellan, J. K sexualitě mentálně postižených. In: Mitlöhner, M.: <i>13. celostátní kongres k sexuální výchově v České republice</i>. Sborník referátů. Praha: SPRSV, 2005.</p> <p>Internetové odkazy:</p> <p>http://planovanirodiny.cz/</p>

	<p>Sdružení Linka bezpečí (116 111), www.linkabezpeci.cz</p> <p>Trestní zákoník: http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni-zakonik/cast2h2d1.aspx#par168</p> <p>Materiály vypracované Radou Evropy, které by mohly pomoci při zajištění prevence: http://www.tadysenedotykej.org/Default_cz.asp</p> <p>Bakalářská práce o pedofilii, tj. erotické orientaci na nedospělé osoby (děti). Zabývá se především těmi pedofilně orientovanými lidmi, kteří nepáchají trestné činy na dítěti či dětech a jejichž hlavní problém nespočívá v nutkání k takovým činům. Ke stáhnutí na: http://is.muni.cz/th/174448/pedf_b</p>
--	---

KRIZOVÝ PLÁN

Příslušnost k subkulturám

Jak postupovat	<ol style="list-style-type: none"> 1) Samotná příslušnost k subkultuře ještě nic neznamená, nenese automaticky nebezpečí výskytu rizikového chování. Negativní pohled na danou subkulturu může být výsledkem vlastních předsudků. <ul style="list-style-type: none"> - nenechte se zmást vzhledem – to, že někdo vypadá pro dospělého nepřijatelně, ještě nemusí znamenat, že se nepřijatelně i chová - snažte se akceptovat příslušnost žáka k subkultuře jako jeho vývojovou potřebu, nezesměšňujte jej, nekomentujte to, co lze z pohledu dospělého jedince považovat za nevhodné či směšné - kritizujte chování, nikoliv subkulturu: případnou kritiku směřujte na daného jedince a jeho chování, nikoliv na jeho příslušnost k dané skupině, nebo snad na skupinu jako celek („to je těmi tvými kumpány a tou hudbou, kterou posloucháte“), vytváří to pocit křivdy a „házení do jednoho pytle“ 2) Snažte se o dané subkultuře něco dovědět – pomůže vám to v komunikaci s daným jedincem. Naprostá většina dospívajících je vnitřně nejistá, proto uvítá spíše přijetí než kritiku – na tu bude reagovat defenzivně. 3) Možná rizika dané subkultury berte jako možnost, ne jako jistotu. <ul style="list-style-type: none"> - skutečnost, že v rámci dané subkultury existuje zvýšené riziko rizikového chování, ještě neznamená, že tak jednají všichni. <p>Specifická intervence je řízena povahou rizikového chování (viz doporučený postup při závislosti na návykových látkách, záškoláctví apod.).</p> <p>Co by mělo být cílem řešení: Cílem řešení by mělo být oddělit příslušnost k subkultuře a projevy rizikového chování. Tj. neřešit a nesankcionovat příslušnost k subkultuře, ale pouze rizikové chování. Žádná subkultura nemá za „povinnost“ brát drogy či chodit za školu.</p>
Možnosti a	Pedagog se může k žákovi či studentovi „přiblížit“ akceptací žákovy příslušnosti

limity pedagoga	k subkultuře a vyjádřeným porozuměním jeho situaci. Měl by být schopen podat pomocnou ruku a dát jasné hranice nepřijatelným formám chování. Pokud tento přístup nebude účinný, pak je třeba situaci řešit společně s rodiči/zákonnými zástupci a poradenským zařízením.
V jakém případě vyrozumět Policii ČR / OSPOD	Pokud má učitel jistotu, že byl spáchán trestný čin, má ze zákona povinnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení. Pokud má takovéto podezření, zákon určuje školskému zařízení za povinnost nahlásit tuto skutečnost obecnímu úřadu, tedy sociálnímu pracovníkovi z orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD).
Doporučené odkazy, literatura	Smolík, J. <i>Subkultury mládeže, uvedení do problematiky</i> . Grada, Praha 2010. Souček, T. a kol. <i>Kmeny</i> . Nakladatelství Biggboss, Praha 2011. Marcia, J. Development and Validitation of Ego-Identity Status. <i>Personal and Social Psychology Journal</i> , 3, State University of New York, New York, 1966.

KRIZOVÝ PLÁN

Domácí násilí

Doporučené postupy z hlediska pedagoga × nevhodné postupy	<p>Jak se vyvarovat chyb, pokud už s obětí hovoříte:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povzbudte oběť, aby vyhledala pomoc v organizacích pomáhajících obětem domácího násilí. • V případě náhlé traumatické situace doporučte vyhledat krizové centrum, např. Riaps. • Uklidněte oběť, že nebudete o situaci hovořit s agresorem. • Sdělte dospělé osobě (obvykle rodič neagresor), že ona musí ochránit své dítě před násilím. • Jasně si vymezte, kdy už musíte situaci oznámit Oddělení sociálně právní ochrany dětí – podezření na týrání dítěte. <p>Doporučené postupy Pokud se dítě samo svěří učiteli, měl by mu učitel projevit důvěru, nebagatelizovat jeho sdělení, neobviňovat jej ze lži a podpořit jej. Měl by jej informovat o tom, že se na domácí násilí (splní-li skutkovou podstatu trestného činu) vztahuje ohlašovací povinnost a on musí</p>
--	--

	<p>jednat v souladu s ní.</p> <p>Není úlohou učitele domácí násilí „diagnostikovat“, ani intervenovat v rodině. Rolí učitele je zprostředkovat dítěti potřebné informace a přizvat k řešení situace odborníky, kteří se dané problematice systematicky věnují.</p> <p>Když se dítě pedagogovi svěří: Klad'te dítěti otevřené otázky, které umožňují, aby Vám svými slovy popsal, co se stalo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Řekni mi, co se stalo... • Co se stalo potom? • Kde jsi přišel/a k této modřině? <p>Nepokládejte otázky, které:</p> <ul style="list-style-type: none"> • již obsahují domněnky, co se stalo nebo kdo to způsobil, např.: „Tu modřinu máš od toho, jak tě maminka uhodila?“ • opakují, co Vám již dítě řeklo, např.: „Jsi si jistý, že to byl strýček Pavel?“ (dítě si pak může myslet, že mu nevěříte) • se dotazují na to, proč se to stalo (děti si pak často myslí, že je z násilí obviňujete) <p>Co by mělo v případném rozhovoru určitě zaznít?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Násilí a to, co se doma odehrává, není vinou dítěte. • Za násilí nemohou ani sourozenci. • Za násilí je odpovědný ten, kdo jej vykonává. • Je velmi dobře, že se rozhodlo o situaci někomu říci. • Nikdo nemá právo se k někomu chovat násilně a to ani v rodině, ani když je silnější, ani když je to rodič. • Násilí dítě nemůže zastavit samo, ale jen s pomocí okolí, proto je tak důležité, že se svěřilo. <p>Pokud se na pedagoga obrátí rodič – oběť domácího násilí, měl by jej pedagog odkázat na další odborníky, kteří se této problematice systematicky věnují (viz Síť partnerů).</p> <p>Nevhodné postupy Úlohou školy není intervence v rodině. V případě podezření na domácí násilí je zcela nevhodné řešit situaci s možným agresorem – tento postup by se mohl obrátit proti dítěti. Škola nemůže poskytovat terapeutické služby. Pedagog by se měl rovněž vyhnout postupům, které mohou dítě poškodit (stigmatizovat, traumatizovat jej apod.), jako je např.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - otevřené řešení podezření před třídou; - nepřiměřený tlak na dítě, aby hovořilo o problému doma; - obvinění ze lži.
<p>Kdy, koho a v jakém případě vyrozumět – škála rizika ve vztahu k typům</p>	<p>Pokud získá pracovník školy hodnověrným způsobem poznatky o tom, že někdo připravuje, páchá nebo již spáchal jednání, které lze posoudit jako týrání dítěte, má podle platných zákonů tzv. oznamovací povinnost. V případě zanedbání této povinnosti nastupuje pro tuto osobu trestní odpovědnost za nepřekažení nebo neoznámení trestného</p>

<p>prevence</p>	<p>činu.</p> <p>Každý, kdo přijde do kontaktu s dětmi v roli obětí násilí, má právo obrátit se na orgán sociálně právní ochrany dítěte a upozornit na porušení povinností nebo zneužití práv vyplývajících z rodičovské zodpovědnosti, nebo na skutečnosti, že na dětech byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo je podezření ze spáchání takového činu; nebo jsou děti ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte. Jakmile se tedy kdokoli ve škole dozví o násilí páchaném na dítěti, pak by toto jeho oznámení orgánům činným v trestním řízení mělo být bezodkladné. Souběžně je povinností školy informovat také orgán sociálně-právní ochrany dětí.</p> <p>U trestných činů § 198 trestního zákona (týrání svěřené osoby), § 199 trestního zákona (týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě) ani § 187 trestního zákona (pohlavní zneužívání) není ze zákona zapotřebí vůbec zjišťovat souhlas poškozeného s trestním stíháním pachatele.</p> <p>Co může dělat učitel, pokud má podezření na domácí násilí a zároveň týrání dítěte a rodiče odmítají se školou komunikovat?</p> <p>V první řadě by se škola měla snažit komunikovat s obětí domácího násilí a přimět jí situaci v zájmu dítěte řešit – například odkázáním na centra pomoci pro oběti domácího násilí. Pokud přesto rodič odmítá komunikovat, má škola v případě podezření na trestný čin povinnost dát podnět policii, informovat OSPOD – sociální pracovnice může vyšetření dítěte psychologem nařídit. Psycholog ale nesmí dát zprávu o vyšetření učiteli bez informovaného souhlasu rodičů. Podněty je možné dávat i přímo státnímu zastupitelství a jako oznamovatel žádat, aby byla škola informována o přijatých opatřeních ve lhůtě do 30 dnů. Škola musí popsat skutečný stav, který je příčinou podezření na trestný čin a samozřejmě vychází z okolností a ze situace, z jaké se o podezření spáchání trestného činu dozvěděla. Pokud se později trestný čin neprokáže, nemůže být pracovník školy odsouzen za pomluvu. Navíc OSPOD musí zachovat mlčenlivost o oznamovateli.</p> <p>Může dítě samo iniciovat svou ochranu?</p> <p>Dítě má právo požádat orgány sociálně-právní ochrany, školy, školská zařízení a zdravotnická zařízení o pomoc při ochraně svého života a dalších svých práv. Tyto orgány, právnické a fyzické osoby a pověřené osoby jsou povinny poskytnout dítěti odpovídající pomoc. Dítě má právo požádat o pomoc i bez vědomí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte</p> <p>Škola versus rodiče</p> <p>V případech těžkého násilí bývá často řešením rozvod partnerů. Proto by měla škola vědět, který z rodičů má dítě svěřené do své péče a zejména kdy a za jakých podmínek má druhý rodič soudně či dohodou určený styk s dítětem.</p>
-----------------	--

	<p>Pokud je styk druhého rodiče s dítětem soudně upraven či omezen (např. styk pouze za přítomnosti kurátora), měl by první rodič školu o tomto opatření informovat. Rovněž by měl škole poskytnout rozhodnutí či dohodu o úpravě styku. Škola pak postupuje v souladu se soudním rozhodnutím či dohodou rodičů.</p> <p>Pokud se druhý rodič i přes soudem nařízené omezení domáhá styku s dítětem na půdě školy, neměla by škola dítě rodiči vydat. Škola by v takovém případě měla ihned informovat druhého rodiče. Dále by měla doporučit rodiči, který se styku domáhá, aby se pro řešení této otázky obrátil na orgán sociálně právní ochrany dětí, nikoli na školu, která nemá v kompetenci takové situace řešit a ani je zprostředkovávat. Je možné zde odkázat na povinnost žáka, který musí dodržovat školní a vnitřní řád a pokyny školy a plnit pokyny pedagogických pracovníků škol vydané v souladu s tímto řádem. (srov. JUDr. Pavlíková, I.: Manuál pro učitele ZŠ, ROSA, 2008)</p>
<p>Možnosti a limity pedagoga</p>	<p>Pro dítě, které se doma potýká s násilím, může být třída jediným bezpečným místem. Učitelé proto mohou a měli by podpořit bezpečné a přijímající prostředí ve škole, kde se nebude tolerovat násilí v jakékoli podobě. Prevence násilí by měla být součástí vyučování.</p> <p>Školy mohou v rámci primární prevence domácí násilí zařadit do svých rámcových vzdělávacích programů, aby se změnil pohled na domácí násilí obecně, narušily se přetrvávající stereotypy vzorů chování pro muže a ženy, vytvořilo se prostředí netolerující násilí.</p> <p>Pedagog by se měl proto zaměřovat zejména na primární prevenci. Informovat žáky o existenci domácího násilí, jeho formách a poučit je o jejich právech.</p> <p>Pedagog nemůže nahrazovat služby dalších odborníků – zejména ne psychologů, terapeutů apod. Nevhodnou intervencí může naopak dítěti ublížit.</p>
<p>Odkazy, literatura</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ševčík D., Špaténková, N. Domácí násilí: Kontext, dynamika a intervence. Praha: Portál 2011 • Marvánová-Vargová, B., Pokorná, D., Toufarová, M.: Partnerské násilí: oběti, děti, pachatelé, Linde, 2007 • Hronová, M., Marvánová-Vargová, B, Pavlíková, I.: Manuál pro pedagogy ZŠ: Škola a děti vystavené domácímu násilí, ROSA 2008 (v pdf zdarma po objednání na info@rosa-os.cz) • Hronová, M., Marvánová-Vargová, B., Šilarová, E: Dětská svědectví násilí, ROSA 2008 • Marvánová-Vargová, B., Vavroňová, M.: Od dobrého úmyslu k dobré spolupráci, ROSA 2008 <p>Internetové zdroje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • www.domacinasili.cz • www.stopnasili.cz (preventivně zaměřené stránky pro pedagogy SŠ, ZŠ, žáky, studenty) • www.rosa-os.cz

